

п. Ендрю Квінлан, викладач ДДС

Час є дуже таємничою річчю. Ми говоримо про нього в той самий спосіб, що й про ріку. Час пливе. Майбутнє стає теперішнім, а теперішнє миттєво стає минулим. Ми не можемо зупинити потік часу, і, як воду ріки, ми не можемо розділити час на частини. Проте всі людські спільноти повинні мати якийсь спосіб для вимірювання часу – систему вимірювання, з якою погодяться усі члени спільноти. У західному індустріальному суспільстві спосіб вимірювання часу став настільки точним, що ми маємо «високосні секунди» – офіційно 31 грудня 2016 року буде додана ще одна секунда до часу.

В минулому вимірювання часу не було настільки точним. Це було важливим для планування робочого дня, щоб знати, скільки годин сонячного світла припадає на день, – так дні, як правило, вимірювалися від моменту, коли зійшло сонце. Люди вели мову про 3-тю, 6-ту та 9-ту годину після сходу сонця. Ночі вимірювалися тим, скільки разів була зміненою військова сторожа на міському мурі. Для більших одиниць часу дуже важливою річчю було знати, коли сіяти зернові культури, коли збирати їх та переконатися, що є достатньо їжі для зими. Навіть дуже складні держави, такі як Древня Римська та Візантійська імперії, організовували свої календарі навколо сільськогосподарського року. У Візантійській імперії рік був періодом з 12-ти місяців з моменту закінчення збору врожаю до закінчення наступного. Таким чином держава знала, скільки кожен працював та скільки податків вимагати від своїх громадян. Це оподаткування мало місце на початку вересня і це є відправною точкою для нашого «церковного» року. Коли ми поглянемо на Старий завіт, то знайдемо, що євреї починали новий рік з Пасхи. Коли Бог наказав Мойсеєві та Аронові святкувати першу Пасху, Він сказав: «Місяць цей нехай буде вам початком місяців, перший нехай буде він вам між місяцями року» (Вих 12, 2). Однак євреї час від часу вважали, що рік починається не з весни, але з осені. У книзі Виходу також читаємо: «Ти пильнуватимеш також свята жнив, перших плодів праці твоєї, того, що ти сієш у полі; і свята збору під кінець року, коли збиратимеш з поля працю твою» (Вих 23,16).

Поганські суспільства, що оточували ранніх християн, були дуже зацікавленими у святкуванні Нового Року. Поганський Новий Рік базувався на культурі сонця. У міру того, як дні року ставали коротшими, здавалося, що сонце втрачає свою силу, щоб зберегти життя, проте, насправді, воно помирає. Тоді в кінці грудня та початку січня дні стають довшими, сонце святкує свою перемогу над темрявою та починається нове життя. Погани святкували у минулому цей Новий Рік багато в чому подібно, як святкують погани Новий Рік сьогодні – у великій кількості їжі та напоїв. Ми маємо багато проповідей Отців Церкви, що критикували гедоністичну поведінку. В дійсності християни вибрали цей час року, щоб святкувати Різдво істинного Сонця – Праведного Ісуса Христа – та відкриття нового життя, що починається з Його Хрещення в Йордані. Таким чином Церква продемонструвала, що реальне життя залежить не від сили сонця, а від присутності

Бога серед нас. Церкву не надто цікавило, коли починався та закінчувався рік – було важливо, коли нове творіння почалося, коли Христос заснував Своє нове Царство, що триватиме вічно. Рух від одного періоду з 12-ти місяців в інший період з 12-ти місяців здається не дуже важливим, коли ми порівнюємо його з нескінченною вічністю Божого Царства. Проте завдяки дії Божого Промислу Церква знайшла місце, де могла безпечно та мирно розвиватись – в межах імперії, яка була заснована в IV-му столітті Костянтином. Візантії називали початок їхнього державного року використовуючи слово, що було у вжитку римлян – «Індикт». Походить це слово з латинської, де воно означає: «оголосити, проголосити чи призначити» особу або річ та вперше було вжите римлянами на означення періоду оподаткування. Офіційні урядові документи використовували слово «індикт» для позначення дати, коли був написаний документ. У кінцевому підсумку «індикт» стало означати «новий рік». Церква Візантійської імперії роздумувала, що означає початок державного року: біблійні читання Вечірні свята говорять нам, що через Боже благословення новий рік є сповненням надії. Ми читаємо з книги пророка Ісаї, що цей «рік Господнього благовоління, день відплати нашого Бога» (Іс 61, 2), та що Бог почує наші молитви за мир: «Коли ходитимете в моїх установах і пильнуватимете мої заповіді, і будете їх виконувати, то я насилатиму вам дощі о відповідній порі, і земля даватиме свій урожай, і дерево, що в полі, приноситьиме свої плоди. Молотьба триватиме у вас до збирання винограду, а збір винограду триватиме до сівби; ви їстимете хліб ваш до насити і житимете безпечно у своєму краю. Я встановлю мир у краю, й зможете лягати (спати), і ніхто не буде вас турбувати; я повиганяю хижого звіря з країни, і меч не проходитиме по краю вашім» (Лев 26, 3-6).

Ми живемо в часі, в днях та роках. Ми вдивляємося у вічність та час, який немає кінця. Ми живемо в часи, які можуть бути складними та небезпечними. Ми молимося до Вічного Господа, щоб охороняв нас у безпеці протягом часу, що пропливає, та провадив нас до дня, що немає кінця.

Ендрю КВІНЛАН. Індикт//СЛОВО № 3 (67) 2016